

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAB

1903—1904
1STE OG 2DEN AARGANG

REDIGERET AF
J. G. THAULOW, TORVINGENIØR
DET NORSKE MYRSELSKABS SEKRETÆR

KRISTIANIA
GRØNDAHL & SØNS BOGTRYKKERI · 1905

GRØNDAHL & SØNS BOGTRYKKERI

INDHOLDSFORTEGNELSE.

SAGREGISTER.

	Side.		Side.
Aarsberetning fra det norske myrselskab for aaret 1903	50	Kanada	6, 43
Aarsmøde, Det norske myrselskabs	11, 47, 123	Landbrugsdepartementet: Fem Stipendieberetninger angaaende myr og torvdrift i Sverige, Danmark og Tyskland	195
Aasmosens opdyrkning i 1903	37	Lerudmyrens torvfabrik	74
Anlæg, Nye	88	Literatur	91, 194
»Ausstellung für Moorkultur und Torfindustri Berlin 1904«	196	»Meddelelser fra Moseindustriforeningen«	197
Barkostmyren	176	Medlemmer, Nye livsvarige	55
Bayern	41	Medlemmerne! Til	2, 10, 46, 122
Bekjortmyrens opdyrkning	34	»Mitteilungen des Vereins zur Förderung der Moorkultur im Deutschen Reiche«	198
Beretning om den tekniske og hygieniske kongres i Kjøbenhavn den 24.—27. juni 1903	196	Multehøsten	193
Brændtorv for lokomotivfyring til Sveriges statsbaner, Bestemmelser vedrørende leverance af	84	Myr dyrkning	3
Brændtorv og torvstrøvfabrikation, Statistisk over	136	Myr dyrkning, Hvilke er betingelserne for en rationel	30
Brændtorv, Tilvirkning af	137	Myr dyrkningen i vort land, Hvad bør der gøres for at fremme	32
Brændtorvanlæg nordenfor polarcircelen	25	Myr dyrkningsforetagender, Større	116
Brændtorvanlæg, Nye	169	Myrer? Hvilke lønner det sig at dyrke	32
Brændtorvanlæg, Projekterede	170	Myrjord! Glem ikke at overgødsle voldene paa	38
Brændtorvfabrikationens lønsomhed	74	Myrjord og jordforbedringsmidler, Undersøgelser og analyser af	115
Brændtorvfabriker, Vore	18, 70	Myrkultur og torvindustristillingen i Berlin 15.—21. februar 1904	6, 14, 56, 123
Brændtorvindustri? Hvad er betingelserne for en rationel	16	Myrsagen, Foredrag om	54
Brændtorvmyrer i Norge	64	Myrsagens fremme, Forslag til	12
Brændtorvmyrer i Norge, Anmærkninger til tabel over	61	Myrsagens fremme, Foranstaltninger til	54, 124
Budget for aaret 1904, Det norske myrselskabs	53	Myrudtæpning paa vestlandet	178
Danmark	5, 42	Mæremyren	118
Det norske myrselskab I, 9, 11, 12, 47, 50, 52, 53, 123	47, 50, 52, 53, 123	»Profning af maskiner och redskap för brännorfbereidning«	195
»Finska Mosskulturföreningen«	42	Projekter, Løse og umodne	88
»Finska Mosskulturförenings Årsbok«	198	Præmier til udnyttelse af myrer i Østerrige	182
Formaal, Det norske myrselskabs	1	Regnskab for 1903, Det norske myrselskabs	52
Forretningsreiser sommeren 1903	14	Repræsentantmøde	11
Gjødsling af myrer	7	Rosenlundmyren	176
Gjødslingsbehov, Faa rede paa myrjordens	188	Sellsmyrerne	116
Gjødslingsforsøg paa myr	114	Stangeland, G. E.: Om torvmyrer i Norge og deres nyttiggjørelse	194
Gjødslingsforsøg paa myr for anlæg vaaren 1905, Indbydelse til deltagelse i	183	Statsbidrag, Det norske myrselskabs	12
Hausding, A.: Handbuch der Torfgewinnung und Torfverwertung	91	Stjørdalens brænderies torvfabrik	70
Harøens torvfabrik	18, 76	Strandbygdens torvstrølag	177
Hedeselskabets tidsskrift	197	Styre, Det norske myrselskabs	1
Heimdalsmyrerne	171	»Svenska mosskulturförenings tidsskrift«	197
Jolumsmyren	117		

	Side.
»Svenska mosskulturföreningens« virksomhed, Udvidelse af	182
Sverige	5, 42, 182
Thenius, Dr. Georg: Die technische Verwertung des Torfes und seine Destillations-Produkte	197
Tidsskrift for det norske landbrug	197
Torveltning til husbehov	76
Torvfyring i offentlige bygninger, Forsøg med	85
Torvfyring for dampkedler	86
Torvfyring paa vore jernbaner	82
Torvfyring ved lokomotiver i Iste distrikt, Foreløbige forsøg med	133
Torvfyringsforsøg	168
Torvgasanlæg med elektrisk kraftoverføring	90
Torvindustri	3
Torvskole, Den svenske	81, 135
Torvstrø	4
Torvstrø, dets egenskaber, tilvirkning og anvendelse	96
Torvstrøfabriker, Flere store	113
Torvstrøfabriker, Nye og projekterede	176
Torvstrøfabrikation for vort land,	

	Side.
Hvilken betydning har en fremtidig stor	27
Torvstrøfabrikation, Statistik over	136
Torvstrøhesjer	174
Torvstrømyrer i Norge	94
Torvstrømyrer i Norge, Anmærkninger til tabel over	93
Torvstrøsamlag eller bygdetorvstrøanlæg	106
Torvstrøtilvirkningen paa Aasmosen	28
Trøndelagens myrselskab	55
Tyskland	6, 4
Udlandet, Meddelelser fra	41
Udlandet og de med det norske myrselskaber samarbeidende myrselskaber i andre lande, Nyt fra	5
Ullermyren	170
Wallgren, Ernst: Om möjlighederne for bränntorfs tillverkning i Norrbottens län och statens försökstillverkning år 1903 vid Koskivara	196
»Zeitschrift für Moorkultur und Torfverwertung«	198
Østerrige	6, 41, 43, 182
»Österreichische Moorzeitschrift«	198

FORFATTERREGISTER.

Arentz, G., Landbrugsingeniør	137	Landmark, J. Th., Overlærer	28, 37
Bjanes, O. T., Landbrugsingeniør-assistent	174	Monrad, Knut, Amtsgonom og ingeniør	34, 106, 183
Feilitzen, Dr. H. von	38, 96	Sommerschield, K., Landbrugsingeniør-assistent	178
samt bilag til nr. 3.		Sverdrup, U., Landbrugsingeniør	117
Hoff, Paul, Maskiningeniør	133	Thaulow, J. G., Torvingeniør	56
Indsendt	7, 188	Wallgren, Ernst, Torvingeniør	25
Landbrugsdepartementet	124		

Alle artikler, der ikke er anderledes merkede, er forfattede af redaktøren.

BILAG.

Udkast til love for det norske myrselskab.

Fortegnelse over det norske myrselskabs medlemmer 1. januar 1904.

—   »   »   »   —   —   I.   »   1905.

Hvorledes viser kalimangelen sig hos kløver og timothei? Af Dr. H. von Feilitzen.

ANNONCER.

	Side.		Side.
Aadals og Hasle Brug	8, 200	Lundh & Co., S. H., Kristiania	43, 119
Analysér	7, 43	Maskiner 8, 44, 45, 120, 121, 200, 204	43, 203
Andersson. Åbjørn. Mek. Verksted, Svedala	45, 121	»Meddelelserne«	43, 203
Anreps torvmaskiner 8, 44, 120, 121, 204	200	Michelet, A., Kristiania	199
Bærum's Jernoplæg, Kristiania	200	Myrselskab, Det norske	202
Gulowsen, A., A/S, Kristiania 8, 44, 120, 204	204	Myrundersøgelser	201
Gjødningsstoffer	199	Schmelck, L., Kristiania	7, 43
Ihle, Ragnvald, Blaker	199	Torvovne	200
		Torvspader	43, 119, 204
		Torvstrø	199

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAB

Redigeret af Det norske Myrselskabs sekretær, ingeniør J. G. Thaulow.

Det norske Myrselskabs adresse er indtil videre: Parkveien 15, Kristiania.

Det norske Myrselskabs styre bestaar af følgende herrer:

Formand: Amtmand P. Holst, Gjøvik.

Næstformand: Godseier C. Wedel Jarlsberg, Atlungstad.

Styresmedlemmer iøvrigt:

Landbruksingeniør Wenger, Bodø.

Amtmand Hroar Olsen, Bergen.

Fabriksseier Kleist-Gedde, Kristiania.

Værkseier Axel Amundsen, Kristiania.

Styrets suppleanter er følgende:

Landbruksingeniør Arentz, Trondhjem.

Sognepræst J. Walnum, Svanviken pr. Kristianssund N.

Distriktsingeniør M. Leegaard, Kristiania.

Torvmester Adolf Dal, Finmarken.

Det norske Myrselskabs formaal er at virke for tilgodegjørelsen af vore myrer, saavel ved opdyrkning som ved udnyttelse i industriel og teknisk henseende.

Dette formaal søges naaet ved at sprede kundskab om myr- dyrkning og tilvirkning af brændtorv og andre myrprodukter gjen- nem skrifter, foredrag og møder. Selskabet vil arbeide for at faa vore myrstrækninger undersøgt, for at faa prøvestationer anlagt, for at lette adgangen til kunstige gjødnings- og forædlingsstoffer og fremme de bedst mulige transportforhold. Selskabet vil ogsaa op- muntre til nyttiggjørelse af vore myrer ved præmier, naar det er i besiddelse af de dertil nødvendige midler. Selskabet vil søge sam- arbeide med staten, det norske skogselskab og med lokale myrfor- eninger, som allerede eksisterer eller senere blir dannet.

Til medlemmerne!

Det norske myrselskab har af Norges storting erholdt et statsbidrag stort kr. 2000.00 for indeværende aar paa betingelse af, at selskabet yder et modsvarende beløb.

Aarskontingenten fra de hidindtil tegnede medlemmer rækker endnu ikke til for at opveie ovennævnte beløb, og man vil nødvendigvis benytte for meget af den ved bidrag fra livsvarige medlemmer tegnede kapital.

Medlemmerne anmodes derfor om hver i sin kreds at virke for at faa tegnet nye medlemme.

Tegnede bidrag og aarskontingent bedes snarest indbetalt til sekretæren.

Styret agter i aarets løb at foranstalte offentlige møder med foredrag og fremvisning af lysbilleder i forskjellige dele af landet til tid og sted, som nærmere vil blive bekendtgjort. Medlemmer, der særlig ønsker saadanne møder afholdt i sit distrikt, bedes snarest indsende underretning herom til selskabets sekretær.

Samtidig vil der, hvor dertil er anledning, blive foretaget undersøgelser af vore myrers udnyttelsesmuligheder, samt givet raad og veiledning til nyttiggjørelse. Myreiere eller andre, der er medlemmer af selskabet eller tegner sig som saadanne, og som ønsker assistance, bedes snarest mulig indsende andragende herom til selskabet, med opgaver over myrernes størrelse og beliggenhed, afstand fra nærmeste jernbanestation eller dampskibsstoppested, samt øvrige oplysninger.

Assistance vil derefter blive ydet i den udstrækning selskabets midler tillader og i en rækkefølge, der afhænger af tid og omstændigheder. Alt efter styrets nærmere bestemmelse. Det forlanges, at rekvirenten bekoster skyds fra nærmeste jernbanestation eller dampskibsstoppested, samt kost og logi de dage forretningen paagaar.

Rekvirenten maa selv bekoste de eventuelle teknisk-videnskabelige undersøgelser af torvprøver.

Næste no. af »Meddelelserne« udkommer antagelig til høsten.

Myr dyrkning.

Fra et æret medlem har myrselskabet erholdt en del exemplarer af: »Gödslingsforsøk utförda af Svenska Mosskulturföreningen Åren 1887—1899. Under ledning af Direktör Carl von Feilitzen«.

Dette rigt illustrerede pragtverk paa 282 pag. vil blive tilsendt de medlemmer, der ønsker samme, ved henvendelse til det norske myrselskabs sekretær og vedlæggelse af 50 øre til bestridelse af porto.

Myrselskabet vil være taknemmelig for at modtage oplysninger om de i vort land foretagne myr dyrkningsforsøg, med angivelse af arealets størrelse, den anvendte dyrkningsmethode, hvilke kunstige gjødningsstoffer har været anvendt, samt de ved dyrkningen vundne resultater, idet man efterhaanden ønsker at erholde en statistik herover.

Torvindustri.

I løbet af indeværende maaned vil der her i landet komme igang 2 brændtorv-anlæg med de nyeste forbedrede Anrepmaskiner. Det ene er Lerudmyrens Torvfabrik pr. Gjøvik og det andet Aktieselskabet Harøens Torvfabrik pr. Aalesund. Myrselskabet vil, forsaa vidt dertil er anledning, søge at skaffe oplysninger om de eventuelle resultater af disse anlæg, hvilke da senere vil blive offentliggjort.

Myrselskabet ønsker at erholde en statistik over de i vort land eksisterende torvindustrielle foretagender. Alle, der kan give oplysninger herom, bedes derfor velvillig at indsende saadanne til sekretæren med opgaver over *for brændtorvanlægs vedkommende*: Hvor mange aar anlægget har været i drift, hvad slags maskiner der anvendes, hvor hestevandring anvendes med hvormange heste, hvor lokomobil anvendes størrelsen af samme, hvor mange arbejdere der tiltrænges, hvor mange dage af aaret arbeidet kan paagaa, samt størrelsen af den aarlige produktion. Hvis denne opgives i tusinder stykker eller i kubikmeter, bedes samtidig opgivet hvor mange stykker torv der gaar paa en hektoliter samt den tørre torvs hektolitervægt. Hvis analyser over askegehalt og varmeværdi foreligger vil man ogsaa være taknemmelig for at erholde opgaver herover. Desuden om muligt opgaver over produktionsprisen og salgsprisen. For stiktorvs vedkommende ønskes ogsaa om muligt opgaver over den aarlige produktion, hektolitervægten, samt hvor mange dage af aaret torvskuren foregaar.

For torvstrøfabrikers vedkommende ønskes opgivet: Hvor mange aar anlægget har været i drift, hvor mange dage af aaret arbeidet paagaa, antal ballepresser og øvrige maskineri, antal baller produceret pr. aar og vægten pr. balle tør torvstrø. Hvis der kun

produceres torvstrø i løs vægt ønskes opgivet antal kubikmeter produceret pr. aar og vægten pr. kubikmeter. Om muligt ønskes ogsaa opgaver over torvstrøets vandgehalt og vandopsugningsevne samt produktionspris og salgspris.

Torvstrø.

Torvstrøets betydning for renovationen og landbruget bliver nu mere og mere anerkjendt i vort land.

Vi indfører imidlertid store kvantiteter torvstrø fra Sverige, medens vore egne fabriker tildels arbejder under mindre gunstige omstændigheder, for ikke at tale om at vi har nok af store og heldig beliggende torvmyrer, der specielt egner sig for torvstrøfabrikation.

Undersøger man forholdene vil man finde, at de torvstrøforbrugere der fortrinsvis køber svensk torvstrø betaler mere pr. balle for dette end for det norske. Aarsagen hertil er, at det svenske torvstrø som regel er af betydelig bedre kvalitet end det norske, hvilket beror paa fabrikationsmetoden.

Det skal vistnok indrømmes, at man i Sverige har store vel-indarbejdede anlæg og en øvet arbejdsstok, der kan producere betydelig mere for samme dagløn. Men dette opveies igjen ved de store fragtomkostninger, og den omstændighed, at de norske torvstrøfabrikanter nyder en ikke ubetydelig toldbeskyttelse.

Som bekjendt er torvstrøets hovedbetingelse den, at det skal have en høi vandopsugningsevne. Theoretisk kan torvstrø optage lige til 16 gange sin egen vægt vand, men i praxis forlanges i almindelighed kun halvdelen heraf. Skal torvstrøet kunne opfylde disse betingelser, da maa det paa forhaand befries fra det mekanisk bundne vand. Torvstrø kan i luften tørkes til 20% vandgehalt og bør under almindelige omstændigheder ikke indeholde mere end 25 à 30%, men man har eksempler paa, at norsk torvstrø kan indeholde ligetil omkr. det dobbelte heraf og at ballerne om vinteren fryser saaat de maa hugges istykker.

Hvis derfor vore torvstrøfabrikanter skal kunne blive istand til at konkurrere med importen fra udlandet, en konkurrence, der vel at mærke mere gjælder kvaliteten end prisen og som forøvrigt er toldbeskyttet, da maa man først og fremst befitte sig paa at levere en bedre d. v. s. en tørere vare.

Fabrikationen maa indrettes overensstemmende med vore mindre gunstige klimatiske forholde, der for torvindustri i det hele taget i vort land kræver en længere tørketid end i de fleste andre lande.

Den fremgangsmaade man maa indføre er følgende:

Torven skjæres om høsten i august—oktober maaned og faar ligge og fryse paa myrens overflade i løbet af vinteren. Naar den saa tørker om vaaren bliver den først reist i stabler og derefter indbjerget i smaa huse paa en saadan maade, at vinden kan blaase

tværs igjennem. Smaa overdækkede stakke kan ogsaa gjøre samme tjeneste. Her faar torven ligge til høsten og først da kan man have en betryggende garanti for at den er tør, kan raspe den op og presse den til baller. Man maa samtidig føre en skarp kontrol med arbeiderne for at forhindre, at utilsltrækkelig tør torv tilberedes til torvstrø. Desuden skal bemærkes, at jo bedre og finere man rasper torvstrøet op, desto højere bliver vandopsugningsevnen.

Fra den tid torven skjæres og indtil man erholder den færdige vare medgaar altsaa omkring et aar. Hertil udfordres vistnok noget mere driftskapital, men paa den anden side kan man vente at faa produktet afsat til en højere pris.

Flere af de svenske torvstrøfabriker har i de sidste aar gaaet over til denne fabrikationsmethode, der nu er anerkjendt som den bedste.

Torv, der skjæres tidlig om vaaren, maa tørke i hus eller stak hele sommeren og kan først raspes op til torvstrø senhøstes.

Nyt fra udlandet og fra de med det norske myrselskab samarbeidende myrselskaber i andre lande.

Sverige.

»Svenska Mosskulturforeningen« afholder sit sedvanlige sommermøde i Vadstena den 15de og 16de juli d. a. Program og øvrige oplysninger kan senere erholdes ved henvendelse til det norske myrselskabs sekretær.

Ifølge Sveriges riksdags beslutning vil fra nu af brændtorv blive anvendt som brændsel paa Sveriges statsbaners godstogslokomotiver, jernbanestationer samt statens øvrige værk og offentlige kontorer overalt hvor brændtorv af en nærmere bestemt kvalitet kan erholdes til en pris af høist kr. 9.50 pr. ton.

Den svenske stat foranstalter i sommer en offentlig konkurrenceprøve af forskellige maskiner, redskaber og metoder for fremstilling af brændtorv. Prøven vil finde sted paa »Stafsjö Torffabrik«, Småland, i den sidste halvdel af juli maaned. Hensigten hermed er at anspore til yderligere forbedringer og fremskridt. Program og øvrige oplysninger kan for interesserede erholdes ved henvendelse til det norske myrselskabs sekretær.

Ved industri- og sløidustillingen i Helsingborg fra medio juni til medio september d. a. vil der ogsaa blive foranstaltet en udstilling vedrørende torvindustri.

Danmark.

»Den danske Moseindustriforening« afholdt generalforsamling med flere foredrag om torvsagen den 19de februar d. a. i industriforeningens lokale i Kjøbenhavn. Mødet var besøgt indtil trængsel og flere hundrede personer maatte gaa uden at kunne komme ind. Moseindustriforeningen vil fra nu af erholde statsbidrag.